

สภาพปัญหาของสังคม ที่มาพร้อมกับการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก

THE SOCIAL PROBLEMS THAT COME WITH THE DEVELOPMENT OF THE EASTERN INDUSTRIAL ESTATE

: เพ็ญศรี บางบอน*

สุชาติ คำทางชล**

ธัญพงษ์ ศรีเรืองสมบัติ***

วัฒนา จินดาววัฒน์****

ปิยะชาติ ประทุมพร*****

บทคัดย่อ

สภาพพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก สมัยก่อนนั้นเป็นพื้นที่ติดทะเลซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ อาชีพดั้งเดิมของคนในชุมชนพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก หลัก คือ อาชีพประมง อาชีพเกษตรกรรม และอาชีพค้าขาย ทำให้เศรษฐกิจดีทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค มีความเจริญเมื่ออุตสาหกรรม เข้ามาในชุมชน ทำให้ เศรษฐกิจของชุมชนในภาพรวมเติบโตขึ้น การคมนาคมสะดวกสบาย คนในชุมชนมีงานทำ และ เกิดอาชีพใหม่ ๆ ในชุมชน ซึ่งเป็นผลดีต่อผู้เป็นเจ้าของห้องเช่า โครงการหมู่บ้านจัดสรร

ประชาชนมีงานทำกันมากขึ้น ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น ส่วนผลกระทบด้านลบ ทำให้เกิดมลภาวะทางอากาศ กลิ่น เรื่องเสียง ฝุ่นละออง ประชากรแฝง เข้ามาอยู่ก่อให้เกิดปัญหา ยาเสพติด ลักเล็กขโมยน้อย อุบัติเหตุมีมากขึ้น อาชญากรรม อีกทั้งคนในชุมชนมีปัญหาสุขภาพเพิ่มขึ้น มีโรคใหม่ ๆ เกิดขึ้น และมีความวิตกกังวล กลัวอุบัติเหตุ จากสารเคมี โรงงานระเบิดจึงควร ให้ทุกส่วน ในชุมชน ให้ความสำคัญกับผลกระทบเชิงลบ ในประเด็นเรื่องสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และควร แก้ไขอย่างเร่งด่วน รวมทั้งหน่วยงานทุกภาคส่วน

* อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

** นักวิชาการอิสระ

*** นักวิชาการอิสระ

**** อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเกริก

***** อาจารย์ประจำสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

ไม่ว่าจะเป็น ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่
 ชาวบ้าน ควรตระหนักเกี่ยวกับปัญหาในเรื่องนี้

คำสำคัญ : สภาพปัญหา, สังคม, การพัฒนา

Abstract

Eastern Seaboard Conditions In the past, it was a sea-filled area. The traditional occupation of people in the communities of the Eastern Seaboard area is primarily fishery occupation, farmers' occupation and trade occupation. Making the economy good both at the national and regional levels Prosperity when the industry Into the community makes The overall economy of the community grows. Convenient transportation People in the community have a job and a new career in the community which is good for the owner. Housing Project People have more work to do. Causing more revenue The negative impact Causing air pollution, odor, noise, dust, and the population that has come into existence, causing drug problems, small theft Accidents have increased, crime, and people in the community have increased health problems, new diseases occur and anxiety. Afraid of accidents from chemicals The plant should explode. To all parts of the community Pay more attention to negative effects On health

and environmental issues And should resolve urgently Including all sectors, whether it is a community, an industrial area in the area, the villagers should be aware of this issue .

Keyword : problems; The social; development

บทนำ

บทความนี้ ต้องการนำเสนอสภาพปัญหา ที่มาพร้อมกับการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก เพื่อเผยแพร่ไปยังวงการวิชาการ และผู้ที่สนใจทั่วไปอันจะนำไปสู่การนำข้อมูลดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง ซึ่งตามนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาพื้นที่ ชายฝั่งทะเลตะวันออกรัฐบาลได้เลือกจังหวัด ระยองเนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสม ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครโดยรัฐบาลได้พัฒนา โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวก แก่อุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้แก่ ท่าเรือน้ำลึก ระบบถนน รถไฟ ระบบส่งน้ำ ระบบโทรคมนาคม ฯลฯ ภายในนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด ประกอบด้วย อุตสาหกรรม ปิโตรเคมี เคมีภัณฑ์ เหล็ก โรงกลั่นน้ำมัน โรงไฟฟ้า พื้นที่ สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมเป็นการให้เช่า ในระยะเวลา 30 ปี และพิจารณาต่อให้อีก คราวละ 20 ปี โดยจัดแบ่งพื้นที่ตามลักษณะ กลุ่มอุตสาหกรรมและได้มีการจัดเตรียมพื้นที่ สำหรับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยบริการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ชุมชนตลอดจน ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมได้แก่ ที่พักอาศัย

สถานที่ราชการ เทศบาล ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ศาลการ โรงพยาบาล สถานที่พักผ่อน ฯลฯ จึงนับได้ว่าเป็นเมืองอุตสาหกรรม ที่มีความครบวงจร

โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมท่าเรือ น้ำลึกและชุมชนเมืองใหม่เป็นผลให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วจากการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมก่อให้เกิดการลงทุนและการอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องอย่างมากมาย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม ฯลฯ จากสาเหตุดังกล่าวทำให้สภาพสังคมเดิมไม่สามารถรองรับได้ จึงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาความแตกต่างในเรื่องรายได้และคุณภาพชีวิต ปัญหาการใช้ทรัพยากรอย่างไม่ประหยัดและขาดประสิทธิภาพ ปัญหาความเสื่อมโทรมทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมปัญหาความแออัดของชุมชนและการเพิ่มขึ้นของประชากรเป็นต้น วิถีชีวิตอันสงบสุขสภาพแวดล้อมที่สวยงามเปลี่ยนแปลงไปกลืนไอทะเลอันสดชื่นได้หายไปจากชีวิตของชุมชนมาบตาพุดลมโชยจากทะเลวันนี้เจือปนไปด้วยกลิ่นสารเคมีที่คนมาบตาพุดต้องรับเข้าไปทุกวันส่งผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ (พงษ์พิพัฒน์ โสณางรอง, 2544) จากการตั้งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดทำให้สภาพวิถีชีวิตของชุมชนได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปจากอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกัน มีน้ำใจคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นแบบต่างคนต่างอยู่ มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ประเพณี ธรรมชาติที่สวยงาม สิ่งแวดล้อมที่บริสุทธิ์ถูกแทรกแซงทำลายลงซึ่งในปัจจุบันมีคนอพยพเข้ามา

ทำงานเป็นจำนวนมาก เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้เกิดผลกระทบในด้านต่าง ๆ ตามมา เช่น มลพิษทางอากาศ การจราจร การลักขโมย ปัญหาอาชญากรรมและปัญหายาเสพติด ฯลฯ อีกทั้งชาวที่ปรากฏในสื่อมวลชนเกี่ยวกับผลกระทบของอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดไม่ว่าจะเป็นการระเบิดหรือสารเคมีรั่วไหลก็มีให้เห็นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตอันสุขสงบ เรียบง่าย และสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่สวยงาม ได้หายไปจากวิถีชีวิตชาวชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ผลกระทบต่อชุมชนที่เกิดจากการตั้งนิคมอุตสาหกรรมในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งในด้านบวกและลบ ซึ่งผลกระทบต่าง ๆ จะมีความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ

วิเคราะห์การพัฒนานิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือในยุคเข้าสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม ครั้งที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากงานวิจัย บทความทางวิชาการ แนวคิดทฤษฎี มาจัดให้เป็นระบบ จากนั้นจึงหาความหมาย องค์ประกอบ เชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปสู่ความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์เพื่อขยายและอธิบายปรากฏการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผลกระทบทางสังคม และทางสุขภาพ

ผู้ให้ข้อมูลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดั้งเดิมเป็นเวลามากกว่า 20 ปี ส่วนใหญ่อาศัยในบริเวณพื้นที่เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดเป็นระยะเวลา 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 32.08 รองลงมาคือ ระหว่าง

41 - 45 ปี ร้อยละ 16.98 ระหว่าง 36 - 40 ปี ร้อยละ 15.09 ระหว่าง 46 - 50 ปี ร้อยละ 13.21 ระหว่าง 21 - 25 ปี ร้อยละ 11.32 ระหว่าง 26 - 30 ปี ร้อยละ 9.43 และระหว่าง 31 - 35 ปี ร้อยละ 1.89

ผลกระทบด้านบวก ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค มีความเจริญเข้ามาในชุมชน เศรษฐกิจของชุมชนใน ภาพรวมเติบโตขึ้น การคมนาคมสะดวกสบาย คนในชุมชนมีงานทำ เกิดอาชีพใหม่ ๆ ในชุมชน ซึ่งเป็นผลดีต่อผู้เป็นเจ้าของกิจการ ไม่ว่าจะเป็นการค้าขาย ห้างเช่า โครงการหมู่บ้านจัดสรร ประชาชนมีงานทำกันมากขึ้น ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น ด้านลบ ประชาชนได้รับผลกระทบจากการตั้งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด คือ ชุมชนแออัด ค่าครองชีพสูงขึ้น เกิดมลพิษอากาศ ส่งผลกระทบทางด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่อยู่ใกล้แหล่งนิคมอุตสาหกรรมเกิดโรคร้ายต่าง ๆ เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ ภูมิแพ้ ประชากรแฝงเพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น การจราจรหนาแน่น อุบัติเหตุเพิ่มมากขึ้น การลักขโมย มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดมากขึ้นทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด สมัยก่อนนั้นคนในชุมชนมีความสามัคคีกันดี ทำกิจกรรมร่วมกัน ร่วมแรงร่วมใจกันดี เวลาว่างไม่ว่าจะเป็นงานทำบุญ งานบวช ก็จะมาช่วยกันดี อุทิศเวลาแรงงาน เงิน ทรัพย์สิน เพื่อวัดในชุมชน เช่น งานประจำปีของวัด คนในชุมชนก็จะไปช่วยกันเป็นวัน ๆ คีน ๆ หนาแน่นไปด้วยคนมาทำบุญบริจาคเงินเข้าวัด คนในชุมชนนอกจากจะสามัคคีในเรื่องทำบุญเข้าวัดกันแล้ว ยังมีส่วนร่วมในการ

ประกอบอาชีพ จะเห็นได้จากการช่วยกันเอาแรงในงานต่าง ๆ ชุตคลอง ขนทราย ลอกท้องร่อง ช่วยกันสวดสวดดูแลทรัพย์สินของชุมชน ตลอดจนทรัพย์สินของเพื่อนบ้าน โดยพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จากการเกิดนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด คนในชุมชนมีวิถีชีวิตเปลี่ยนจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง การร่วมมือระหว่างประชาชนในชุมชนลดลง ระบบการจ้างงานเข้ามาแทนที่ การแลกเปลี่ยนแรงงานหรือการช่วยเหลือกันต่างคนก็ต่างทำงาน มีการแก่งแย่ง การทำมาหากิน แข่งขันการหางานทำ เนื่องจากต้องอยู่แบบตัวใครตัวมัน นิยมวัตถุ ไม่รักส่วนรวม เห็นแก่ตัว ความสามัคคีน้อยลง เพราะต้องดิ้นรนชวนขายเพื่อความอยู่รอด และในปัจจุบันประชากรแฝงเพิ่มขึ้นทำให้การจัดการวางแผนพัฒนาชุมชนไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากจะไม่ทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง อีกทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาเมืองท้องถิ่นจะได้น้อยลง เนื่องจากว่าประชากรแฝงดังกล่าวจะไม่ใส่ใจในกิจกรรมของชุมชนและการเมืองท้องถิ่น

ในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นผลมาจากสาเหตุการเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงงาน ทำให้เกิดการจ้างงานในนิคมอุตสาหกรรมมากขึ้นกว่าเดิม คนเข้ามามากขึ้น ปัญหาต่าง ๆ ย่อมตามมาเป็นเงาตามตัว เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีปัญหาในเรื่องการแพร่ระบาดของยาเสพติด การลักขโมย การพนัน ประชากรแฝงมากขึ้น มีการเข้ามาขอแรงงานเพื่อเข้ามาทำงานมากขึ้น ทำให้ชุมชนมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการเพิ่มขึ้นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่ได้เพิ่มขึ้นตาม

ปัญหาการลักขโมย เกิดจากการที่มีคนต่างถิ่นเข้ามาอยู่ร่วมกันในชุมชน ทำให้มีผู้คนมากหน้าหลายตา และผู้คนที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์ต่อกันทั้งหมดเหมือนในอดีต ซึ่งประชาชนในชุมชนต่างระบุว่าข้าวของเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่วางหรือแขวนไว้นอกบ้านมักจะถูกลักขโมย และต่างมีความเห็นว่าการลักขโมยมาจากคนต่างถิ่นที่เข้ามาทำงานแล้วตกงาน ไม่มีเงินใช้เลยต้องขโมยของ และคนที่เสพยาเสพติด เพราะคนกลุ่มนี้ต้องการยาแต่ไม่มีเงินซื้อยามาเสพจึงต้องขโมยของเปรียบเทียบกับก่อนที่จะมีการตั้งนิคมอุตสาหกรรมชุมชนอยู่กันโดยไม่ต้องมีรั้วและไม่ต้องปิดประตูบ้าน ไม่เคยมีข้าวของหาย หรือหากมีบ้างคนในชุมชนจะรู้ว่าใครเป็นคนขโมย ทำให้สามารถควบคุมกันเองได้ เพราะในชุมชนรู้จักกันหมด

ปัญหาเสพยาเสพติด เป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการลักขโมย ปัญหาแหล่งมั่วสุม ฯลฯ สร้างความเดือดร้อนให้กับชุมชนต่าง ๆ คนในเกือบทุกชุมชนต่างกล่าวว่า ปัญหาเรื่องยาเสพติดมีความรุนแรงมาก ในชุมชนจะมีคนขายยาและคนเสพยา คนที่ขายยาก็จะมาเช่าบ้านอยู่ในชุมชน หลังจากนั้นก็จะเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ คนที่ถูกตำรวจจับไปแล้ว ไม่นานก็ถูกปล่อยตัวมาและกลับมาขายยาต่ออีก และจากสถิติคดีในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรห้วยโป่ง และสถานีตำรวจภูธรมาบตาพุต ปี 2549 - 2558 พบว่า ในปี 2558 มีสถิติคดียาเสพติดเป็นอันดับหนึ่ง และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้น ซึ่งการเพิ่มขึ้นของการเสพยาเสพติดในเขตมาบตาพุตไม่ใช่ผลที่มาจากโรงงานโดยตรง แต่การเข้ามาของระบบโรงงานในมาบตาพุตมีผลต่อยาเสพติดโดยอ้อม คือ ระบบโรงงาน

เป็นแหล่งจ้างงานทำให้เป็นพื้นที่ที่มีกำลังซื้อสูงอันเป็นเงื่อนไขให้ยาเสพติดขยายตัวได้ง่าย

ปัญหาการพนัน ชุมชนในอดีตมีการเล่นหวย (ใต้ดิน) สลอต (ในปัจจุบันไม่มีแล้ว) เล่นไพ่ ดัมมี่ ไพ่กบ ไพ่ตอง เต่าป่น เล่นตามงานศพ แต่หลังจากการเข้ามาของโรงงานมีแนวโน้มเพิ่มรูปแบบของการเล่นการพนันหลากหลายขึ้น เช่น การเปิดบ่อนหรือการเล่นทายผลการแข่งขันฟุตบอล (พนันฟุตบอล) ทำให้เป็นแหล่งมั่วสุมของคนในชุมชน

อุบัติเหตุการจราจร เป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่มีนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุตเกิดขึ้นและมีประชากรแฝงเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นจำนวนมาก ทำให้การสัญจรเป็นไปอย่างหนาแน่น จากการบอกเล่าของตัวแทนผู้นำชุมชนและประชาชน ซึ่งกลุ่มคนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชน เมื่อมีงานทำก็จะซื้อรถมอเตอร์ไซด์เป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีการเกิดอุบัติเหตุบ่อยมาก บนถนนเส้นหลักในช่วงโมงเร่งด่วน คือช่วงเช้าและช่วงเย็น

อภิปรายสภาพปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรม จะเห็นได้ว่าขณะที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมนั้น ไม่ได้พิจารณาถึงผลกระทบในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และสุขภาพ ซึ่งรัฐบาลไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางสังคมเท่าที่ควร เน้นแต่พัฒนาด้านเศรษฐกิจ เมื่อได้พิจารณาถึงปัญหาสังคม พบว่า แต่ละปัญหามีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน คือ ปัญหาหนึ่ง อาจจะเป็นสาเหตุทำให้เกิดของอีกปัญหาหนึ่ง และในขณะเดียวกันอาจจะกระทบไปยังด้านใดด้านหนึ่ง เช่น

อาจเกิดปัญหาประชากรแฝง และอาจจะกระทบ ต่อปัญหาการจราจร ปัญหาการลักขโมย ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งสอดคล้อง กับการศึกษาของ เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง และวลัยพร มุขสุวรรณ (2546) ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ มาบตาพุดทำให้จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น จนทำให้เกิดปัญหาสืบเนื่องตามมา คือ ปัญหา ลักเล็กขโมยน้อย เนื่องจากมีคนต่างถิ่นเข้ามา อยู่ร่วมกันกับคนในชุมชน ทำให้มีความพลุกพล่าน และผู้คนมิได้มีความสัมพันธ์กันทั้งหมดดังเดิม ชุมชนตลาดมาบตาพุดเป็นชุมชนหนึ่งที่ได้รับ ผลกระทบนี้เป็นอย่างมากซึ่งคนส่วนใหญ่ในชุมชน จะมีอาชีพค้าขาย ส่วนชาวบ้านชุมชน ขอयर่วม- พัฒนา ชุมชน ตากวน และชุมชนบ้านพลง ต่างระบุเช่นเดียวกันว่า ข้าวของเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่วางหรือแขวนไว้นอกบ้าน มักจะถูก ลักขโมยไป ไม่ว่าจะเป็นรองเท้าที่ถอดไว้หน้าบ้านเสื้อผ้าที่ ตากไว้ ชุดชั้นในผู้หญิง ฯลฯ อย่างไรก็ดี ปัญหา ในช่วงหลัง ๆ นับว่าเบาบางลง เพราะได้รับการ ดูแลปราบปรามจากตำรวจ ด้านชุมชนเกาะกอก ให้ความเห็นว่าการลักขโมยมาจากกลุ่มของพวก ติดยาเสพติดเพราะเมื่อคนกลุ่มนี้ต้องการยา แต่ไม่มีเงินซื้อยามาเสพ จึงต้องขโมยของ ในส่วน ปัญหา ยาเสพติดและการลักทรัพย์นั้น ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า มีผู้ติดยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรแฝง ที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด ซึ่งจากการ ที่ตำบลมาบตาพุด มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหา ยาเสพติดและปัญหา อาชญากรรมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งเป็นสาเหตุ หนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน

ผลกระทบทางสุขภาพทางร่างกาย ก่อนที่ จะมีนิคมอุตสาหกรรม สุขภาพของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด มีสุขภาพที่แข็งแรง ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจ หลังจากการตั้ง นิคมอุตสาหกรรม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีภาวะการเจ็บป่วยจากมลพิษของโรงงาน อุตสาหกรรม มาบตาพุด จะเป็นโรคเกี่ยวกับระบบ ทางเดินหายใจ ภูมิแพ้ ผื่นคัน ได้แก่ การแพ้ น้ำ และแพ้อากาศ เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรม มาบตาพุดจะปล่อยสารเคมีต่าง ๆ ออกมา โดยเฉพาะในตอนกลางคืนจะมีการปล่อยก๊าซ ออกมาค่อนข้างมาก ยิ่งเป็นช่วงที่ฝนกำลังจะตก โรงงานอุตสาหกรรมจะปล่อยก๊าซออกมามากกว่า ปกติ เพื่อให้ น้ำฝนชะล้างก๊าซพิษ หรือสารเคมี ต่าง ๆ เหล่านั้น ทำให้เกิดการปนเปื้อนต่อพื้นดิน และแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นผลทำให้ ประชาชนได้รับผลกระทบต่อสุขภาพ ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นกับประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาล เมืองมาบตาพุดเป็นผลกระทบโดยตรง เช่น ป่วยเรื้อรังด้วยไข้หวัด โรคระบบทางเดินหายใจ โรคภูมิแพ้ ผื่นคัน และโรคมะเร็ง ทำให้คนมี รายจ่ายเพิ่มขึ้น คือ ค่ารักษาพยาบาล เนื่องจาก คนในชุมชนมีสุขภาพที่อ่อนแอและเจ็บป่วย มากขึ้นกว่าเดิม เช่น ไข้หวัด เดิมแค่ซื้อยามากิน ครั้งเดียวก็หายแล้ว แต่ปัจจุบันนี้ไม่หายเป็นหลายวัน กว่าที่จะหายต้องไปซื้อยามากินอีกจึงจะหาย หรือ บางทีซื้อยามากินก็ยังไม่หาย ก็ต้องไปหาหมอ ทำให้ต้องเสียเงินไปกับการรักษาโรคไปจำนวน มากในแต่ละเดือน เพราะบางคนต้องไปหาหมอ ต่อเดือนประมาณ 2 - 3 ครั้ง และจากข้อมูล สถิติโรคของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง ระหว่างปี 2549 – 2558 โรคระบบทางเดินหายใจ

เป็นกลุ่มโรคที่ประชาชนจังหวัดระยองเข้ารับการรักษาสูงเป็นอันดับ 1 จำนวน 310,295 คน (ในขณะที่ระดับประเทศมีแนวโน้มผู้ป่วยลดลง) ซึ่งมลพิษทางอากาศเป็นสาเหตุสำคัญของการเจ็บป่วยด้วยโรคกลุ่มนี้ และทั้งเด็กและผู้ใหญ่ป่วยด้วยโรคมะเร็งมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดชรัตน์ สุขกำเนิด ศุภกิจ นันทะวรการ และวิภา ชื่นจิต (2550 : 10 -12) พบว่า อัตราผู้ป่วยด้วยโรกระบบทางเดินหายใจของประชาชนจังหวัดระยองที่มีอัตราที่เพิ่มสูงขึ้น ในปี พ.ศ. 2545 มีประชาชนป่วยด้วยโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ประมาณ 569 คนต่อประชากรหนึ่งพันคน เป็น 613 คนต่อประชากรหนึ่งพันคนในปี พ.ศ. 2546 และเพิ่มขึ้น 696 คนต่อประชากรหนึ่งพันคน ในปี พ.ศ. 2547 และในปี พ.ศ. 2549 จากรายงานมีผู้ป่วยด้วยโรกระบบทางเดินหายใจประมาณ 634 คนต่อประชากรพันคน เป็นที่น่าสังเกตว่า อัตราการป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจของประชาชนในจังหวัดระยองมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศที่เพียง 400 คน ต่อประชากรหนึ่งพันคนและที่สำคัญอัตราของผู้ป่วยด้วยโรคนี้ในระดับประเทศมีอัตราลดลงอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมจะมีส่วนสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ แต่ต้องแลกกับสุขภาพของประชาชนที่แย่ลง โดยเฉพาะคนงานจำนวนมากที่เจ็บป่วยด้วยโรคจากมลพิษทางอากาศและสารเคมีอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีแนวโน้มกระจายวงกว้างและทวีความรุนแรงขึ้นในทุกภูมิภาค สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ (2556) และอัตราการเจ็บป่วยของประชาชนในจังหวัดระยองมีอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคผิวหนังสูงขึ้นกว่า

ในอดีต และมีความสัมพันธ์กับการได้รับสารเคมี โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อาศัยอยู่รอบเขตอุตสาหกรรม สุธทิน มาลีหวล (2551) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาร์โค Marco Pleuso และคณะ (2008) ที่ได้ทำการศึกษา DNA adducts ระหว่างคนงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดที่ทำงานในอุตสาหกรรมเหล็กและโรงงานกลั่นน้ำมันกับประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกับนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งผลการศึกษพบว่า สารมลพิษจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดเป็นแหล่งมลพิษที่สำคัญอาจจะเป็นสาเหตุของการเพิ่มระดับ การเสียหายของ DNA ซึ่งเป็นสาเหตุของการเสี่ยงเกิดโรคมะเร็งในอนาคตได้ ซึ่งสารพิษที่อยู่ในบรรยากาศส่งผลให้ประชาชนมีโอกาสเสี่ยงเกิดเป็นโรคมะเร็งได้ เนื่องจากสารมลพิษเหล่านี้เป็นสารก่อมะเร็ง ถึงแม้ว่าบางตัวจะไม่เกินค่ามาตรฐาน แต่เมื่อสารเหล่านี้ถูกปล่อยออกมาหลายตัวจะช่วยเสริมฤทธิ์กันทำปฏิกิริยาทางเคมี เกิดสารอันตรายมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีโอกาสเสี่ยงสูงที่ประชาชนที่ได้รับสัมผัสสารเหล่านี้ อาจจะเป็นมะเร็งในอนาคตได้ โดย อเดกโอะเก Adegoke และคณะ (2003) ศึกษาคนงานโรงงานเคมีที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งเม็ดเลือดขาว (Leukemia) อย่างมีนัยสำคัญมีค่า Ors 3.10 (95% Ci 1.00-9.80) ซึ่งมีผลการศึกษาในหลายประเทศที่สอดคล้องกันว่ามลพิษทางอากาศส่งผลให้เด็กป่วยด้วยโรกระบบทางเดินหายใจมากขึ้น เช่น การศึกษาในประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ พบว่ามีความความสัมพันธ์ระหว่างมลพิษทางอากาศและการเพิ่มขึ้นของผู้ป่วยเด็กที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาล ประชาชนในจังหวัดระยองที่อยู่อาศัยอยู่ใกล้

นิคมมาบตาพุดและได้รับกลิ่นผิดปกติ เช่น กลิ่นสารเคมี กลิ่นก๊าซ และกลิ่นคล้ายฝรั่งสุก เป็นต้น มีโอกาสเสี่ยงที่จะเป็นโรคระบบทางเดินหายใจสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ไกลจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ผลกระทบต่อสุขภาพทางจิตใจเป็นทั้งผลกระทบโดยตรงและผลโดยอ้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นเพราะปัญหามลพิษอากาศหรือกลิ่นเหม็น โรคภัยไข้เจ็บ อุบัติภัย และ อื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล ความวิตกกังวลของคนในชุมชนนั้นเกิดจากความไม่มั่นใจในความปลอดภัย ซึ่งอยู่ในจิตใต้สำนึกของคนในชุมชนเกือบทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ตั้งอยู่ติดและรอบนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ผู้นำชุมชน รวมทั้งประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน บอกเล่าด้วยความวิตกแบบเดียวกันว่า กลัวจะเกิดเหตุระเบิด และสารเคมีที่โรงงานปล่อยออกมา ทุกวัน เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นพวกเขาก็ขวัญหนีดีฝ่อ แต่จะทำได้ก็ต้องทนอยู่ร่วมกับโรงงานให้ได้และก็ไม่รู้จะไปอยู่ที่ไหน เพราะที่นี่คือบ้านเกิดและเป็นชุมชนดั้งเดิมของพวกเขา รวมถึงความรู้สึกละอายใจเสียสภาพแวดล้อมดี ๆ และทรัพยากรธรรมชาติไปมากมาย ผลกระทบที่เกิดขึ้นยังมีลักษณะสะสมและทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งคนในชุมชนมีความเครียดและความวิตกกังวลเพราะต้องทนดมกลิ่นเหม็นที่ทำให้ร่างกายเกิดการเจ็บป่วยหลายโรค ความเครียดจากการที่มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น เช่น ค่ายารักษาโรค และความเครียดที่เกิดจากความวิตกกังวลและความกลัวโรงงานระเบิดหรืออุบัติเหตุจากสารเคมี

ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด เป็นปัญหาที่สำคัญและเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะเพิ่มโอกาสเสี่ยงให้กับประชาชน ต้องเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ทั้งแบบเฉียบพลันและเรื้อรัง ไม่ว่าจะเป็นโรคระบบทางเดินหายใจ โรคมะเร็ง โรคผิวหนัง เป็นต้นสูงกว่าประชาชนที่อาศัยในพื้นที่อื่น ๆ ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุขในฐานะหน่วยงานหลักที่มีความรับผิดชอบโดยตรงในการดูแลสุขภาพของประชาชน ตลอดจนนักวิชาการที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ จะต้องเป็นผู้ที่ระบุถึงความเสี่ยงและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่อาจจะได้รับผลกระทบจากมลพิษสิ่งแวดล้อมให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาดำเนินการอย่างจริงจังในระยะเร่งด่วนและระยะยาว เพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่ได้รับจากปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่ต้นเหตุ ย่อมจะดีกว่าการตรวจและรักษาสุขภาพของประชาชนซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ใช้ต้นทุนสูงและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น กระทรวงสาธารณสุข ควรมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนจากปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

บทสรุป

1. ในแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกนั้น ภาครัฐได้นำเสนอประโยชน์และผลดีจากการสร้างนิคมอุตสาหกรรม และอ้างว่ามีมาตรการในการดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดจากการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมได้ แต่ในความเป็นจริงการเตรียมพร้อมต่อปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น

กลับไม่ได้ผล เช่น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน พบว่าเกิดปัญหามลพิษขึ้นร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม รัฐจึงควรมีมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาล่าช้าอย่างจริงจัง ควรมีความใส่ใจในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่น และควรดำเนินการให้สวัสดิการหรือบริการทางสังคมขั้นพื้นฐานแก่ชุมชนเพิ่มเติม

2. หน่วยงานสาธารณสุขร่วมกับโรงงานอุตสาหกรรม ควรจัดให้มีการบริการตรวจสุขภาพฟรีให้แต่ละชุมชน อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

3. ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมควรเน้นการสนับสนุนเรื่องการดูแลสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น โดยส่งเสริมสนับสนุนอุปกรณ์การรักษาพยาบาลให้แก่โรงพยาบาล เพื่อให้มีความพร้อมในการดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ให้มีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี

4. ผู้นำชุมชนในแต่ละชุมชน ควรมีการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักถึงผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น เรียกร้องสิทธิของตนเอง

5. ควรเปิดโอกาสให้โรงงานอุตสาหกรรมได้เสนอความรับผิดชอบต่อสาธารณะในกิจการของแต่ละชุมชน อันจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

6. โรงงานควรมีข้อมูลที่ชัดเจนและรวดเร็วในกรณีฉุกเฉิน เพื่อช่วยให้หน่วยงานของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฯลฯ สามารถวาง

แนวทางและเลือกใช้มาตรการในการเผชิญเหตุ/รับมือสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง รัดกุม และทันทั่วถึง

7. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อมของสาธารณชน โดยมีข้อมูลที่ชัดเจนและเข้าถึงได้ง่าย เพื่อช่วยในการตัดสินใจร่วมกันได้อย่างดีปราศจากอคติ

8. ทุกฝ่ายควรช่วยกันรับผิดชอบไม่ว่าจะเป็นทางโรงงานหรือชุมชนหรือประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ต้องช่วยกันรับผิดชอบและหาแนวทางการจัดการและการแก้ไขปัญหาพิษและการลดการปล่อยมลพิษทั้งในภาคประชาชนและภาคอุตสาหกรรม และรัฐบาลก็ต้องให้ความสนใจสนับสนุนอย่างจริงจังในการดำเนินการเรื่องปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กำจัด รามกุล, นลินี ศรีพวง และณัฐพงศ์ แหละหมั่น. 2551. ความเสี่ยงต่อภัยสุขภาพประชาชนจากมลพิษสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง
- จันทนา อินทปัญญา และชยันต์ เค.เรธาเรย์. 2543. ผลกระทบทางสังคมของนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุดในโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก จังหวัดระยอง ประเทศไทย. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. ปีที่ 40 ฉบับที่ 4. เดชรัตน์ สุขกำเนิด ศุภกิจ นันทะวรการ และวิภา ชื่นจิต. (2550). มลพิษ..สุขภาพ..และอุตสาหกรรมที่มาบตาพุด. มูลนิธิ

นโยบายสุขภาพ.

เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง และวลัยพร มุขสุวรรณ. (2546).

**การประเมินผลกระทบจากการพัฒนา
นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและพื้นที่
ใกล้เคียง : รายงานการศึกษาโครงการ
พัฒนาแนวทางและวิธีการประเมิน
ผลกระทบทางสุขภาพจากการลงทุน
และพัฒนาขนาดใหญ่และนโยบาย
ของรัฐโดยภาคประชาชน. กรุงเทพฯ-
มหานคร: สถาบันวิจัยระบบสุขภาพ.**

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2528). **วิธีการวิจัย ทฤษฎี
และการเปลี่ยนแปลงในสังคมชนบทไทย.**
ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะ
มนุษย์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.

สุรทิน มาลีหวน. (2551). **ผลกระทบของโรงงาน
อุตสาหกรรมที่มีต่อคุณภาพชีวิต
ประชาชนกรณีศึกษามาบตาพุด.**
วารสารวิชาการสาธารณสุข ปีที่ 17

ฉบับเพิ่มเติม 2 (มีนาคม - เมษายน)
2551.

Smelser, N.J. (1972). "Structural Change
Associated with Development
in Organizational Issues" p.57
in M.S.F on(ed). **Organization
Issues in Industrial Society.**
Englewood Cliffs, New Jersey:
Prentice-Hall, Inc.

Sumiya,M. (1963). **Social Impact of
Industrialization in Japan.** Tokyo:
Japanese National Commission for
UNESCO.p.122

Poungsomlee, Anuchat. And Ross,
H. Impacts of Modernisation
and Urbanisation in Bangkok:
An Integrative Ecological and
Biosocial Study. Bangkok: Mahidol
University, 1992.